

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

۵۷. نهادهای دینی - تبلیغی

معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات فرهنگی

کد موضوعی: ۲۷۰
شماره مسلسل: ۱۵۲۸۶
آذرماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	تصویری کلی از اعتبارات امور فرهنگی و فصل دین و مذهب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶.....
۳.....	اعتبارات دستگاه‌های دینی - تبلیغی.....
۷.....	اعتبارات برنامه‌های دینی - تبلیغی.....
۱۵.....	بررسی اعتبارات ردیف‌های متفرقه در حوزه دین و تبلیغ.....
۱۷.....	جمع‌بندی.....
۱۹.....	پیشنهادها.....
۲۰.....	منابع و مآخذ.....

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور ۵۷. نهادهای دینی - تبلیغی

چکیده

در بررسی اعتبارات امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری با تمرکز بر فصل دین و مذهب، می‌توان به نکات زیر اشاره کرد:

- دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ که به مجلس تقدیم نمود، مبلغ ۹۲,۸۷۸,۴۶۸ میلیون ریال برای امور فرهنگی، تربیت‌بدنی و گردشگری پیش‌بینی کرده که نسبت به سال گذشته رشدی حدود ۱۰/۱ درصد داشته است.

- فصل دین و مذهب از نظر سهم اعتبارات امور فرهنگی در جایگاه سوم قرار دارد. با نگاهی بر قانون بودجه سال ۱۳۹۵ شاهد رشد ۱۱/۸ درصدی این فصل خواهیم بود.

- در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ سهم فصل دین و مذهب از امور فرهنگی معادل ۲۱ درصد می‌باشد که این سهم نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ با رشد ناچیزی در حدود ۰/۳ درصد مواجه بوده است. - بررسی تبصره‌های مندرج در ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور نشان می‌دهد که در هیچ یک از بندها، اعتبار و حمایت خاصی برای فعالیت‌های دینی و تبلیغی لحاظ نشده است که علت آن این است که برخی از بندهای حذف شده از طریق قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، به قانون دائمی تبدیل شده لذا از تکرار آن پرهیز شده است.

- اعتبارات ردیف‌های متفرقه در حوزه دین و تبلیغ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ در حدود ۲۹ درصد کاهش داشته است. نکته حائز اهمیت آنکه بیشتر ردیف‌های متفرقه پابرجا هستند و این کاهش اعتبار ناظر بر کاهش اعتبار نسبت به سال گذشته بوده لذا عمدتاً ردیفی حذف نشده است.

- بررسی‌ها نشان می‌دهد که در حوزه دین و تبلیغ بیشترین افزایش اعتبار به دستگاه‌هایی چون مؤسسه نشر آثار حضرت امام (ره) (۲۹/۳ درصد)، سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران (۲۱/۷ درصد) و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی (۲۱/۳ درصد) تعلق دارد.

- در نقطه مقابل مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) با نرخ رشد (۱۷/۹- درصد)، دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی با (۳/۵- درصد)، شورای عالی حوزه‌های علمیه با (۱/۷- درصد) و شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خاوران با (۰/۵- درصد) نسبت به سال قبل شاهد کاهش اعتبارات خود بوده‌اند.

- اعتبارات ملی فصل دین و مذهب با کاهش ۱/۸۹ درصدی مواجه بوده است و این در حالیست که اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آن ۹۳/۴۸ درصد رشد داشته است. برخی دستگاه‌ها مانند سازمان اوقاف و امور خیریه با اینکه در حدود ۱۳ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ رشد داشته‌اند با این حال در برنامه‌های دینی و تبلیغی خود نظیر برنامه برگزاری مسابقات قرآنی و دینی و برنامه اداره امور بقاع و اماکن مذهبی با افزایش چشمگیر اعتبارات مواجه بوده است. از سویی دیگر سازمان تبلیغات اسلامی که اعتبارات دستگاهی‌اش حدود ۱۵ درصد رشد داشته، اما در برنامه‌های دینی و تبلیغی خود نظیر برنامه فعالیت‌های فرهنگی در مساجد و برنامه هدایت و پشتیبانی از چاپ و نشر معارف اسلامی با کاهش اعتبارات روبرو می‌باشد.

تصویری کلی از اعتبارات امور فرهنگی و فصل دین و مذهب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶

یکی از مهمترین بخش‌های لوایح سالیانه بودجه بخش فرهنگ است که هر سال مبالغ متفاوتی از سوی دولت در این حوزه پیش‌بینی می‌شود. اعتبارات این بخش در برخی مواقع تحت تأثیر مسائلی چون کسری بودجه و یا توجه به اعتبارات عمرانی کاهش یافته که موجبات نارضایتی اهالی فرهنگ می‌شود. همچنین گستردگی و تنوع حوزه‌های بخش فرهنگ باعث شده تا سطح وسیعی از جامعه و نیز سایر دستگاه‌ها نسبت به کاهش یا افزایش اعتبارات این بخش واکنش نشان دهند. یکی از حوزه‌های بخش فرهنگ که همواره به جهت بودجه‌نویسی و نوع تخصیص اعتبار همواره مورد انتقاد بوده و کاهش اعتبارات برنامه‌ها و فعالیت‌های آن بار انتقادات را افزوده است، حوزه دین و تبلیغ است.

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ همانند قانون بودجه سال ۱۳۹۵ فصل دین و مذهب ذیل امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری قرار دارد. طبق مندرجات جدول ۱ سهم امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری از مجموع امور ده‌گانه ۳/۱۸ درصد است که این نسبت به رقم مشابه قانون بودجه سال ۱۳۹۵، ۳/۳۳ درصد کاهش داشته است. مجموع اعتبارات امور فرهنگی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ معادل ۹۲,۸۷۸,۴۶۸ میلیون ریال پیش‌بینی شده و نسبت به قانون بودجه سال جاری ۱۰/۱ درصد رشد داشته است. این میزان اعتبار مربوط به فعالیت‌های هشت فصل است که یکی از مهمترین فصول آن، فصل دین و مذهب بوده که از نظر میزان سهم از اعتبارات امور فرهنگی در جایگاه سوم قرر دارد.

اعتبارات ذیل فصل مزبور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ به میزان ۱۹,۵۲۲,۲۶۰ میلیون ریال پیش‌بینی شده که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵، ۱۱/۸ درصد رشد داشته است. سهم فصل دین و مذهب از امور فرهنگی حدود ۲۱ درصد است.

آنچه ذکر شد تصویری کلی از میزان اعتبارات امور فرهنگی و حوزه دین و تبلیغ می‌باشد. در ادامه گزارش تغییرات عمده اعتبارات فصل دین و مذهب و نیز دستگاه‌های مرتبط به تشریح بیان می‌شود.

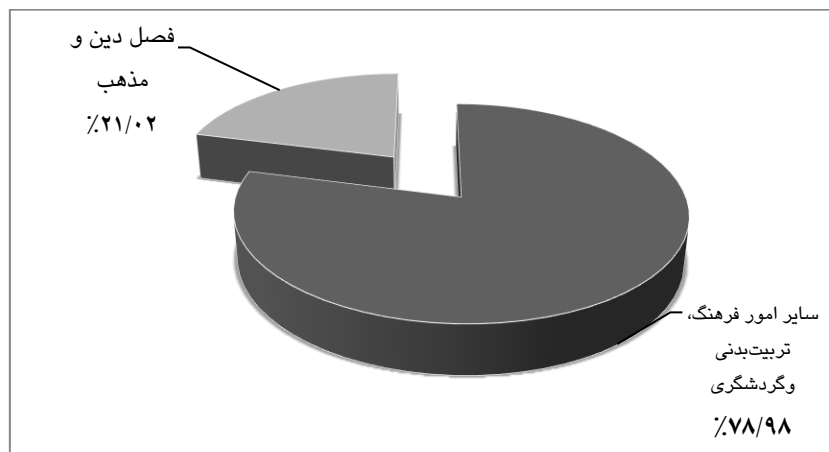

جدول ۱. نسبت اعتبارات بخش فرهنگ و حوزه دین و تبلیغ از کل بودجه

(میلیون ریال)^۱

عنوان	قانون ۱۳۹۵	لایحه ۱۳۹۶	درصد تغییر	نسبت امور فرهنگ و... از جمع امور ده گانه در لایحه ۱۳۹۶	نسبت فصل دین و مذهب از امور فرهنگ و... در لایحه ۱۳۹۶
جمع امور ده گانه	۲,۵۲۸,۰۱۱,۱۲۸	۲,۹۱۸,۶۸۷,۵۳۵	۱۵/۵	۳/۱۸	۲۱/۰۲
امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۸۴,۳۵۴,۰۵۹	۹۲,۸۷۸,۴۶۸	۱۰/۱		
فصل دین و مذهب	۱۷,۴۶۳,۱۵۲	۱۹,۵۲۲,۲۶۰	۱۱/۸		

نمودار ۱. سهم فصل دین و مذهب از امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری

اعتبارات دستگاه‌های دینی - تبلیغی

دستگاه‌های دینی و تبلیغی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ به لحاظ ساختاری در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ تغییر خاصی نکرده‌اند؛ به عبارتی تعداد دستگاه‌های اصلی و فرعی این حوزه که ردیف مستقل دریافت می‌کنند، ثابت مانده است. تغییرات این حوزه بیشتر شامل تغییر در اعتبارات هزینه‌ای است که منجر به افزایش و یا کاهش سرجمع اعتبارات شده است.

با توجه به جدول ۲، در میان دستگاه‌های دینی - تبلیغی برخی با رشد چشمگیری در میزان مجموع اعتبارات خود مواجه بوده‌اند. البته این رشد معمولاً به سبب افزایش اعتبارات هزینه‌ای می‌باشد.

۱. کلیه جداول این گزارش بر مبنای «میلیون ریال» تنظیم شده‌اند.

در حوزه دین و تبلیغ عموماً اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نسبت به اعتبارات هزینه‌ای اندک بوده و لذا افزایش مجموع اعتبارات دستگاه عمدتاً به افزایش اعتبارات هزینه‌ای مربوط می‌باشد.

در یک نگاه کلی دستگاه‌های اصلی حوزه دین و تبلیغ دارای رشد اعتبارات از حدود ۳ درصد تا حدود ۲۰ درصد است. از این منظر سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در حدود ۲۱ درصد، سازمان تبلیغات اسلامی در حدود ۱۵ درصد، سازمان حج و زیارت در حدود ۱۴ درصد و سازمان اوقاف و امور خیریه در حدود ۱۳ درصد رشد در مجموع اعتبارات خود داشته‌اند. از دیگر دستگاه‌های این حوزه که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به قانون بودجه سال جاری شاهد رشد در اعتباراتشان بوده‌اند می‌توان به مؤسسه نشر آثار حضرت امام (قدس سره) در حدود ۳۰ درصد، سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران در حدود ۲۲ درصد و مرکز خدمات حوزه‌های علمیه در حدود ۱۸ درصد اشاره کرد.

در بررسی اعتبارات هزینه‌ای به همان دلیلی که در بالا بدان اشاره شد، الگوی میزان رشد این اعتبارات همانند الگوی افزایش مجموع اعتبارات است. اما در مورد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بیشترین رشد مربوط به سازمان اوقاف و امور خیریه (حدود ۴۹۲ درصد است. پس از آن سازمان تبلیغات اسلامی با ۶۷ درصد رشد و سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران نیز با ۶۲ درصد رشد از دستگاه‌هایی هستند که افزایش چشمگیری در اعتبارات عمرانی خود داشته‌اند.

در نقطه مقابل مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) با حدود ۱۸ درصد کاهش اعتبارات خود که صرفاً هزینه‌ای می‌باشد، مواجه است. دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی با ۳/۵ درصد و شورای عالی حوزه‌های علمیه با ۱/۷ درصد و در آخر شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران با نیم درصد کاهش مجموع اعتبارات خود روبرو هستند.

به استثنای مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، هیچ‌کدام از دستگاه‌ها در اعتبارات هزینه‌ای خود کاهش نداشته‌اند. در مورد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیز دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم با ۱۰۰ درصد، شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی با ۸۲ درصد، دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی با ۷۵ درصد و شورای عالی حوزه‌های علمیه با ۴۷ درصد اهم دستگاه‌هایی هستند که شاهد کاهش اعتبارات مزبور بوده‌اند.

جدول ۲. مقایسه اعتبارات دستگاه‌های حوزه دین و تبلیغ در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ با لایحه بودجه سال ۱۳۹۶

شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه	هزینه‌ای			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع کل	
		قانون ۱۳۹۵	لایحه ۱۳۹۶	درصد تغییر	قانون ۱۳۹۵	لایحه ۱۳۹۶	درصد تغییر	قانون ۱۳۹۵	لایحه ۱۳۹۶
۱۱۴۳۰۰	سازمان تبلیغات اسلامی	۳,۲۵۴,۰۹۴	۳,۷۲۳,۰۲۵	۱۴/۴	۳۱,۴۲۸	۵۲,۵۰۲	۶۷/۱	۳,۲۸۵,۵۲۲	۳,۷۷۵,۵۲۷
۱۰۹۶۰۰	سازمان حج و زیارت	۳۹,۵۰۴	۴۵,۰۰۰	۱۳/۹	۰	۰	-	۳۹,۵۰۴	۴۵,۰۰۰
۱۰۹۵۰۰	سازمان اوقاف و امور خیریه	۱,۲۲۸,۹۲۷	۱,۳۸۷,۰۰۰	۱۲/۹	۱۶۹	۱,۰۰۰	۴۹۱/۷	۱,۲۲۹,۰۹۶	۱,۳۸۸,۰۰۰
۱۱۴۰۲۸	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی ^۱	۲,۲۳۹,۵۵۴	۲,۷۱۶,۰۰۰	۲۱/۳	۱۱۰,۷۷۲	۱۲۵,۷۴۳	۱۳/۵	۲,۳۵۱,۳۲۶	۲,۸۵۱,۷۴۳
۱۱۴۴۰۰	جامعه المصطفی العالمیه	۲,۵۶۰,۶۱۵	۲,۶۴۶,۵۰۰	۳/۴	۳۱,۶۷۱	۳۰,۲۳۳	-۴/۵	۲,۵۹۲,۲۸۶	۲,۶۷۶,۷۳۳
۱۱۴۰۲۰	شورای عالی حوزه‌های علمیه	۳,۵۱۴,۰۰۰	۳,۵۵۴,۰۰۰	۱/۱	۲۲۰,۰۰۰	۱۱۶,۰۰۰	-۴۷/۳	۳,۷۳۴,۰۰۰	۳,۶۷۰,۰۰۰
۱۱۴۰۸۴	مرکز خدمات حوزه‌های علمیه	۵,۹۸۵,۰۰۰	۷,۰۸۳,۰۰۰	۱۸/۳	۰	۰	-	۵,۹۸۵,۰۰۰	۷,۰۸۳,۰۰۰
۱۱۴۰۰۷	دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم	۱,۰۲۶,۸۵۷	۱,۱۱۹,۰۰۰	۹/۰	۳,۸۸۳	۰	-۱۰۰/۰	۱,۰۳۰,۷۴۰	۱,۱۱۹,۰۰۰
۱۱۳۶۰۰	دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی ^۲	۵۴۳,۵۴۱	۵۶۱,۰۰۰	۳/۲	۲۳,۲۹۵	۵,۹۰۱	-۷۴/۴	۵۸۷,۹۸۶	۵۶۷,۱۵۱
۱۱۵۸۰۰	نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور	۱,۳۰۰,۰۰۰	۱,۳۶۰,۰۰۰	۴/۶	۸۴,۲۳۸	۶۰,۴۱۴	-۲۸/۳	۱,۳۸۴,۲۳۸	۱,۴۲۰,۴۱۴
۱۱۴۲۰۰	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)	۲۸۰,۰۰۰	۲۳۰,۰۰۰	-۱۷/۹	۰	۰	-	۲۸۰,۰۰۰	۲۳۰,۰۰۰
۱۱۱۴۵۰	بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس	۳۹۱,۹۰۶	۴۰۴,۵۰۰	۳/۲	۳۷۸,۶۷۹	۴۲۶,۵۶۷	۱۲/۶	۷۷۰,۵۸۵	۸۳۱,۰۶۷
۱۱۴۳۱۸	شورای سیاستگذاری حوزه های علمیه خاوران	۲,۰۲۹,۵۰۰	۲,۱۴۰,۰۰۰	۵/۴	۲۷۲,۵۰۱	۱۵۰,۰۰۰	-۴۵/۰	۲,۳۰۲,۰۰۱	۲,۲۹۰,۰۰۰
۱۰۱۱۰۰	سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ^۳	۷۵۰,۰۰۰	۸۵۷,۰۰۰	۱۴/۳	۱۵۰,۰۰۰	۲۴۳,۱۹۰	۶۲/۱	۹۴۴,۰۰۰	۱,۱۴۸,۶۹۰
۱۱۴۰۳۰	مؤسسه نشر آثار حضرت امام (قدس سره) ^۴	۳۴۰,۵۹۰	۴۵۴,۴۰۰	۳/۴	۲۵۳,۷۸۲	۳۱۲,۴۹۳	۲۳/۱	۵۹۵,۲۷۲	۷۶۹,۸۹۳

۱. بنیاد سعدي از دستگاه‌هاي ذیل سازمان فرهنگ و ارتباطات در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ دارای هزار میلیون ریال درآمد اختصاصی می‌باشد که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ به رقم ده هزار میلیون ریال افزایش پیدا کرده است.

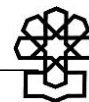
۲. دبیرخانه شوراي عالی انقلاب فرهنگي در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ دارای بیست و یک هزار و صد و پنجاه میلیون ریال درآمد اختصاصی می‌باشد که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ به رقم دویست و پنجاه میلیون ریال کاهش پیدا کرده است.

۳. سازمان اسناد و کتابخانه ملي جمهوری اسلامی ایران در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ دارای چهل و چهار هزار میلیون ریال درآمد اختصاصی می‌باشد که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ به رقم چهل و هشت هزار و پانصد میلیون ریال افزایش پیدا کرده است.

۴. پژوهشکده امام خميني (ره) انقلاب اسلامی از دستگاه‌هاي ذیل مؤسسه نشر آثار حضرت امام (قدس سره) در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ دارای هزار میلیون ریال درآمد اختصاصی می‌باشد که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ به رقم سه هزار میلیون ریال افزایش پیدا کرده است.

شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه	هزینه‌ای			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع کل	
		قانون ۱۳۹۵	لایحه ۱۳۹۶	درصد تغییر	قانون ۱۳۹۵	لایحه ۱۳۹۶	درصد تغییر	قانون ۱۳۹۵	لایحه ۱۳۹۶
۱۱۳۶۳۰	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها ^۱	۱,۱۱۵,۸۶۹	۱,۲۲۲,۰۰۰	۹/۵	۱۵,۷۲۶	۲۰,۳۴۸	۲۹/۴	۱,۱۳۵,۲۹۵	۱,۲۴۶,۰۴۸
۱۱۴۰۰۰	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ^۲	۸,۱۰۶,۶۹۵	۹,۵۲۹,۰۰۰	۱۷/۵	۲,۳۳۶,۲۰۲	۲,۲۶۹,۸۴۸	۲/۸	۱۰,۴۴۵,۳۹۷	۱۱,۸۰۱,۳۴۸
۱۱۴۰۱۲	شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی	۴۲۰,۰۰۰	۴۳۰,۰۰۰	۲/۴	۱۱,۶۴۱	۲,۱۱۲	-۸۱/۹	۴۳۱,۶۴۱	۴۳۲,۱۱۲
۱۱۴۰۲۵	شورای برنامه‌ریزی مدیریت حوزه‌های علمیه خراسان	۸۱۵,۰۰۰	۸۴۰,۰۰۰	۳/۱	۶۱,۰۳۹	۴۰,۰۰۰	-۳۴/۵	۸۷۶,۰۳۹	۸۸۰,۰۰۰
۱۱۴۱۰۰	کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی	۶۴,۲۴۸	۶۸,۰۰۰	۵/۸	۸۳۸	۸۰۰	-۴/۵	۶۵,۰۸۶	۶۸,۸۰۰
۱۱۳۵۴۸	سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی و اسلامی ^۳	۱۰۶,۷۰۰	۱۱۲,۰۰۰	۵/۰	۲,۷۱۶	۲,۷۱۶	۰/۰	۲۳۹,۴۱۶	۲۴۴,۷۱۶

- دانشگاه معارف اسلامی از دستگاه‌های ذیل نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ دارای سه‌هزار و هفتصد میلیون ریال درآمد اختصاصی می‌باشد که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نیز همین میزان درآمد برای آن لحاظ شده است.
- موسسه پژوهشی فرهنگ، هنر و ارتباطات از دستگاه‌های ذیل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ دارای دوهزاروپانصد میلیون ریال درآمد اختصاصی می‌باشد که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نیز همین میزان درآمد برای آن لحاظ شده است.
- سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی و اسلامی در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ دارای صدوسی هزار میلیون ریال درآمد اختصاصی می‌باشد که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نیز همین میزان درآمد برای آن لحاظ شده است.

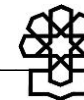

اعتبارات برنامه‌های دینی - تبلیغی

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، سه‌م اعتبارات هزینه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کاهش داشته است. از ۱۰۰ درصد کل اعتبارات حوزه دین و تبلیغ در سال ۱۳۹۵، حدود ۸۵ درصد به اعتبارات هزینه‌ای اختصاص دارد که در سال ۱۳۹۶ به ۸۱ درصد تقلیل یافته است. این کاهش سه‌م اعتبارات هزینه‌ای به تبع موجب افزایش سه‌م اعتبارات عمرانی می‌شود به طوری که سه‌م اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از حدود ۱۵ درصد در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ به نزدیک ۱۹ درصد در لایحه بودجه ۱۳۹۶، ارتقا یافته است. فارغ از سه‌م‌بندی اعتبارات مزبور، باید گفت هر دو نوع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ شاهد رشد بوده‌اند؛ از این منظر اعتبارات هزینه‌ای در حدود ۷ درصد و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نزدیک به ۴۰ درصد افزایش داشته که نسبت رشد اعتبارات عمرانی نسبت به قانون سال ۱۳۹۵ چشمگیرتر است گرچه رقم آن در مقایسه با اعتبارات هزینه‌ای بسیار کمتر است.

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ اعتبارات هزینه‌ای عمومی ملی بیش از ۷ درصد افزایش داشته و تقریباً به همین نسبت یعنی در حدود ۶/۲ درصد اعتبارات هزینه‌ای استانی نیز رشد کرده است. در مقابل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح ملی با کاهشی بیش از ۵۰ درصد مواجه بوده در حالی که اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی افزایش چشمگیر ۵۷۰ درصدی را نشان می‌دهد. این تغییر اعتبارات که در ابتدای این بخش نیز بدان اشاره شد و موجب افزایش سه‌م اعتبارات عمرانی در لایحه ۱۳۹۶ شده بود، به سبب درج اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی جدید در چند برنامه از فصل دین و مذهب است. در قانون بودجه سال ۱۳۹۵، کل اعتبار عمرانی استانی فصل مزبور که در حدود ۳۸۵ میلیارد ریال بود صرفاً به برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات، اختصاص داشت، اما در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ حدوداً رقم ۲۶۰۰ میلیارد ریال از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی علاوه بر برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی (با کاهش ۲۵۰ درصدی نسبت به قانون بودجه ۱۳۹۵ و اعتباری در حدود ۱۱۱ میلیارد ریال) به برنامه‌هایی دیگر چون برنامه حفظ و ارتقای فعالیت‌های فرهنگی - دینی مساجد (حدود ۸۲۵ میلیارد ریال)، برنامه حمایت از حوزه‌های علمیه و مدارس علوم دینی (حدود ۹۸۷ میلیارد ریال) و برنامه هدایت اطلاع‌رسانی و تبلیغات دینی (حدود ۶۹۷ میلیارد ریال) نیز اختصاص یافته است.

در نهایت آنکه مجموع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به صورت ملی در فصل دین و مذهب در لایحه بودجه ۱۳۹۶ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ با کاهش ۱/۸۹ درصدی مواجه بوده است و این در حالیست که اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به صورت استانی در لایحه نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵، ۹۳/۴۸ درصد رشد داشته است. در یک جمع‌بندی از فصل دین و مذهب می‌توان گفت کل اعتبارات این فصل از لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵، معادل ۱۱/۸ درصد رشد کرده است.

جدول ۳. مقایسه کل اعتبارات برنامه‌ایی حوزه دین و تبلیغ در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ با لایحه بودجه سال ۱۳۹۶

درصد تغییر اعتبارات جمع اعتبارات	درصد تغییر اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	درصد تغییر اعتبارات هزینه‌ای		لایحه بودجه ۱۳۹۶				قانون بودجه ۱۳۹۵				عنوان	
		عمومی	اختصاصی	جمع	تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای		جمع	تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای			
						عمومی	اختصاصی			عمومی	اختصاصی		
-۱/۸۹	-۵۲/۴۸	-	۷/۰۲	۱۴,۶۷۵,۲۴۰	۱,۰۶۴,۳۳۶	.	۱۳,۶۱۰,۹۰۴	۱۴,۹۵۷,۹۷۱	۲,۲۳۹,۶۲۷	.	۱۲,۷۱۸,۳۴۴	ملی	فصل دین و مذهب
۹۳/۴۸	۵۷۳/۶۶	-	۶/۲۳	۴,۸۴۷,۰۲۰	۲,۵۹۵,۰۱۵	.	۲,۲۵۲,۰۰۵	۲,۵۰۵,۱۸۱	۳۸۵,۲۰۹	.	۲,۱۱۹,۹۷۲	استانی	
۱۱/۷۹	۳۹/۴۱	۶/۹۱		۱۹,۵۲۲,۲۶۰	۳,۶۵۹,۳۵۱	۱۵,۸۶۲,۹۰۹		۱۷,۴۶۳,۱۵۲	۲,۶۲۴,۸۳۶	۱۴,۸۳۸,۳۱۶		جمع ملی و استانی	
					۱۸/۷۵	۸۱/۲۵			۱۵/۰۳	۸۴/۹۷		سهم اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از مجموع اعتبارات فصل مزبور	

در ادامه بررسی برنامه‌های حوزه دین و تبلیغ باید اذعان داشت، کل برنامه‌های مربوط به این حوزه صرفاً در فصل دین و مذهب خلاصه نشده و در سرفصل فرهنگ و هنر نیز اعتباراتی را به خود اختصاص داده است. از این منظر برنامه‌هایی که ذیل فصل دین و مذهب قرار می‌گیرند عموماً شامل فعالیت‌هایی چون قرآن، تبلیغ، امور حوزوی، بقاع متبرکه و عتبات عالیات، مساجد، حج و غیره می‌باشد و برنامه‌هایی که ذیل فصل فرهنگ و هنر امور دینی و تبلیغی و نیز فرهنگ عمومی را راهبری می‌کنند شامل فعالیت‌هایی نظیر کتاب و کتابخوانی، چاپ و نشر، راهیان نور، دفاع مقدس، مد و لباس و غیره می‌باشد. در حوزه برنامه‌های فصل دین و مذهب لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ برنامه‌هایی که از منظر اعتبارات درج شده شاهد رشد چشمگیری بوده‌اند به ترتیب شامل موارد ذیل می‌باشند:

- برنامه راهبری، نظارت و اداره امور بقاع و اماکن مذهبی (۴۳۲ درصد افزایش)

(سازمان اوقاف و امور خیریه)

- برنامه برگزاری مسابقات قرآنی و دینی (۳۸۲ درصد افزایش)

(سازمان اوقاف و امور خیریه)

- برنامه راهبری، نظارت و اداره موقوفات کشور (۲۷۹ درصد افزایش)

(سازمان اوقاف و امور خیریه)

- برنامه هدایت اطلاع‌رسانی و تبلیغات دینی (حدود ۲۶۷ درصد افزایش)

(مجموع ۱۰۰ درصد از اعتبارات لایحه ۱۳۹۶، شامل دستگاه‌های سازمان تبلیغات اسلامی ۹۱/۸

درصد، وزارت جهاد کشاورزی - نهاد نمایندگی ولی فقیه در وزارت جهاد کشاورزی ۸/۲ درصد)

- برنامه حفظ و ارتقای فعالیت‌های فرهنگی - دینی مساجد (حدود ۲۴۰ درصد افزایش)

(مجموع ۱۰۰ درصد از اعتبارات لایحه ۱۳۹۶، شامل دستگاه‌های مرکز رسیدگی به امور مساجد

۹۴/۶ درصد، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۵/۴ درصد)

همان‌طور که مشاهده می‌شود از پنج برنامه‌ای که بیشترین جهش را در اعتبارات خود داشته‌اند،

سه برنامه اول صرفاً به سازمان اوقاف و امور خیریه تعلق دارد. برنامه حفظ و ارتقای فعالیت‌های فرهنگی

- دینی مساجد که در حدود ۲۴۰ درصد افزایش داشته است، عمده اعتبارات آن که معادل ۹۴/۶ درصد

می‌باشد به مرکز رسیدگی به امور مساجد تعلق دارد. مابقی معادل ۵/۴ درصد نیز در اختیار وزارت

بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار دارد. برنامه هدایت اطلاع‌رسانی و تبلیغات دینی با افزایش ۲۶۷

درصدی مواجه بوده که معادل ۹۱/۸ درصد از اعتبار این برنامه ذیل سازمان تبلیغات اسلامی قرار گرفته

و ۸/۲ درصد از آن در اختیار نهاد نمایندگی ولی فقیه در وزارت جهاد کشاورزی قرار دارد. به عبارتی در

این دو برنامه که نام آنها ذکر شد؛ افزایش اعتبار عمدتاً به دو دستگاه فرهنگی یعنی مرکز رسیدگی به

امور مساجد و سازمان تبلیغات اسلامی اختصاص یافته است. برنامه‌های راهبری، نظارت و اداره موقوفات

کشور، برگزاری مسابقات قرآنی و دینی و راهبری، نظارت و اداره امور بقاع و اماکن مذهبی نیز که رشد

زیادی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ داشته‌اند، تنها در اختیار سازمان اوقاف و امور خیریه هستند؛ به عبارتی می‌توان مدعی شد اعتبارات سازمان اوقاف و امور خیریه در این سه برنامه به‌طور میانگین بیش از ۳۶۰ درصد شاهد افزایش بوده است.

در نقطه مقابل برنامه‌هایی نیز بوده که اعتبار آنها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کاهش محسوسی داشته‌اند. اهم این برنامه‌ها به شرح زیر است:

- برنامه حمایت و راهبری فعالیت‌های تبلیغ و ترویج قرآن کریم (حدود ۱۹ درصد کاهش)
(وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

- برنامه تأمین خدمات فرهنگی و تبلیغی مبلغان (حدود ۴۲ درصد کاهش)
(دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)

- برنامه فعالیت‌های فرهنگی در مساجد (حدود ۴۲ درصد کاهش)
(سازمان تبلیغات اسلامی)

- برنامه هدایت و پشتیبانی از چاپ و نشر معارف اسلامی (حدود ۴۳ درصد کاهش)
(سازمان تبلیغات اسلامی)

- برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات (حدود ۷۰ درصد کاهش)

(شامل دستگاه‌های سازمان اوقاف و امور خیریه، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، دانشگاه معارف اسلامی، شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، دانشگاه مذاهب اسلامی، مؤسسه نشر آثار حضرت امام (ره)، آستان مقدس حضرت امام خمینی (ره)، کتابخانه آیت‌ا... مرعشی نجفی، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت، جامعه المصطفی‌العالمیه، وزارت راه و شهرسازی-سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی، شرکت مادر تخصصی، سازمان اوقاف و امور خیریه)

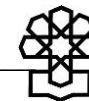
در مجموع می‌توان در مورد برنامه‌های فصل دین و مذهب چنین گفت که با توجه به رشد ۱۱/۸ درصدی فصل مزبور، مانند سال‌های گذشته شاهد افزایش اعتبار برنامه‌های دینی و تبلیغی هستیم که به فراخور برنامه‌ها و فعالیت‌های دینی و تبلیغی چنین رشدی دور از ذهن نیست. نکته حائز اهمیت آنکه برنامه‌های دینی و تبلیغی سازمان اوقاف و امور خیریه با افزایش چشمگیر بودجه خود روبرو بوده گرچه در کل اعتبارات این سازمان نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵، ۱۳ درصد رشد داشته است؛ اما از سویی دیگر سازمان تبلیغات اسلامی با کاهش شدید اعتبارات برنامه‌های دینی و تبلیغی خود در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ مواجه بوده، با این حال در کل شاهد رشد ۱۷/۳ درصدی در مجموع اعتبارات خود بوده است.

فارغ از فصل دین و مذهب، اعتبارات حوزه دین و تبلیغ و فرهنگ عمومی در فصل فرهنگ و هنر نیز دیده می‌شود. مجموع اعتبارات برنامه‌های حوزه دین و فرهنگ عمومی در فصل مزبور در حدود ۱۴ هزار میلیارد ریال است که نسبت به سال گذشته ۸/۲ درصد کاهش داشته است. در فصل فرهنگ و هنر در حالی که برنامه نشر و ترویج آثار مرتبط با اندیشه‌های امام خمینی (ره) ذیل مؤسسه نشر آثار حضرت امام (ره) نسبت به قانون بودجه ۱۳۹۵ از رشدی معادل ۳۴۶ درصد برخوردار بوده و یا برنامه توسعه زیرساخت‌ها، ظرفیت‌ها و فعالیت‌های فرهنگی بومی همسو در خارج از کشور با بیش از ۹۳ درصد رشد نسبت به قانون بودجه ۱۳۹۵ و برنامه معرفی فرهنگ و تمدن ایرانی اسلامی و دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران در خارج از کشور با ۷۵ درصد رشد (که هردو برنامه ذیل سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی قرار می‌گیرند)، مواجه بوده‌اند برنامه‌هایی چون حمایت و بزرگداشت شخصیت‌های فرهنگی و دینی ذیل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ساماندهی و حمایت از اعزام کاروان‌های راهیان نور ذیل ستاد مرکزی راهیان نور کاهشی بیش از ۶۰ درصد در اعتبارات خود داشته‌اند. جزئیات تغییرات اعتبارات برنامه‌های حوزه دین و تبلیغ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. مقایسه اعتبارات برنامه‌های حوزه دین و تبلیغ در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ با لایحه بودجه سال ۱۳۹۶

شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	جمع کل برنامه قانون ۱۳۹۵	جمع کل برنامه لایحه ۱۳۹۶	درصد تغییر
۱۷۰۱۰۰۰	فصل دین و مذهب (اصلی)	۱۷,۴۶۳,۱۵۲	۱۹,۵۲۲,۲۶۰	۱۱/۸
۱۷۰۱۰۰۱	برنامه آموزش علوم دینی و حوزوی	۲۵۲,۷۷۸	۲۷۰,۴۵۲	۷/۰
۱۷۰۱۰۰۲	برنامه توانمندسازی و حمایت از تشکل‌های دینی	-	۲۲۰,۰۰۰	-
۱۷۰۱۰۰۳	برنامه اعزام دانشگاهیان به حج عمره و عتبات عالیات	۵۰,۰۰۰	۵۴,۰۰۰	۸/۰
۱۷۰۱۰۰۴	برنامه برگزاری مسابقات قرآنی و دینی	۴۰,۵۰۰	۱۹۵,۰۳۷	۳۸۱/۶
۱۷۰۱۰۰۵	برنامه تأمین خدمات فرهنگی و تبلیغی مبلغان	۱۹,۱۰۳	۱۱,۰۴۰	-۴۲/۲
۱۷۰۱۰۰۶	برنامه ترویج و تشویق قرآن‌آموزی	۲۶۹,۳۰۸	۳۰۸,۸۷۶	۱۴/۷
۱۷۰۱۰۰۷	برنامه توانمندسازی مبلغین و حمایت از فعالیت‌های دینی - تبلیغی	۶۲۱,۶۶۵	-	-
۱۷۰۱۰۰۷۰۰۰	برنامه توانمندسازی و حمایت از فعالیت‌های اقشار تأثیرگذار فرهنگی - دینی	-	۴۳۵,۲۲۹	-
۱۷۰۱۰۰۸	برنامه توسعه نشر و ترویج کتابخوانی دینی و تبلیغی	۲۹,۴۵۸	-	-
۱۷۰۱۰۰۸۰۰۰	برنامه شناسایی و تأمین نیازهای فکری-دینی	-	۶۵,۲۰۰	-
۱۷۰۱۰۰۹	برنامه توسعه همکاری‌های دینی - تبلیغی و قرآنی بین المللی جمهوری اسلامی ایران	۸۱,۱۲۳	۱۳۰,۸۷۱	۶۱/۳
۱۷۰۱۰۱۰	برنامه حفظ و ارتقای فعالیت‌های فرهنگی - دینی مساجد	۳۵۲,۴۳۹	۱,۱۹۵,۵۶۳	۲۳۹/۲
۱۷۰۱۰۱۱	برنامه حمایت و بزرگداشت شخصیت‌های فرهنگی و دینی در داخل و خارج از کشور	۲۶,۷۸۰	۰	-
۱۷۰۱۰۱۲	برنامه حمایت و هدایت فعالیت‌های فرهنگی - دینی دانشجویان	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۰/۰
۱۷۰۱۰۱۳	برنامه حمایت از امور اهل (سنت) مذاهب اسلامی	۶۹۱,۶۷۶	۸۱۰,۰۰۰	۱۷/۱
۱۷۰۱۰۱۴	برنامه حمایت از مدارس و طلاب علوم حوزوی (برنامه حمایت از حوزه‌های علمیه و مدارس علوم دینی)	۶,۳۴۶,۳۸۱	۷,۲۳۹,۷۱۶	۱۴/۱
۱۷۰۱۰۱۵	برنامه حمایت و راهبری فعالیت‌های تبلیغ و ترویج قرآن کریم	۲۶۴,۴۳۶	۲۱۵,۰۰۰	-۱۸/۷
۱۷۰۱۰۱۶	برنامه حمایت و سازماندهی اجرای مراسم ملی و مذهبی در کشور	۵۴۹,۵۱۳	۵۲۶,۸۶۵	-۴/۱
۱۷۰۱۰۱۷	برنامه حمایت و هدایت فعالیت‌های فرهنگی - دینی پیروان اهل بیت در خارج از کشور	۳۵۸,۲۲۰	۴۱۰,۰۰۰	۱۴/۵
۱۷۰۱۰۱۸	برنامه حمایت و هدایت فعالیت‌های فرهنگی عبادی	۵۴۳,۰۱۸	۵۹۰,۰۰۰	۸/۷
۱۷۰۱۰۱۹	برنامه حمایت و هدایت فعالیت‌های فرهنگی-دینی در دانشگاه‌ها	۹۱۹,۶۲۲	۱,۰۰۰,۰۰۰	۸/۷

شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	جمع کل برنامه قانون ۱۳۹۵	جمع کل برنامه لایحه ۱۳۹۶	درصد تغییر
۱۷۰۱۰۲۰	برنامه دانش‌افزایی در حوزه علوم اسلامی	۷۵,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۶/۷
۱۷۰۱۰۲۱	برنامه راهبری، نظارت و اداره امور بقاع و اماکن مذهبی	۵۶,۹۰۰	۳۰۲,۳۰۲	۴۳۱/۳
۱۷۰۱۰۲۲	برنامه راهبری، نظارت و اداره موقوفات کشور	۱۹۶,۰۰۰	۷۴۲,۲۲۵	۲۷۸/۷
۱۷۰۱۰۲۳	برنامه سازماندهی و پشتیبانی از اعزام روحانیون و مبلغان دینی	۷۷۴,۰۴۰	۹۶۸,۶۵۲	۲۵/۱
۱۷۰۱۰۲۴	برنامه ساماندهی اعزام زائران به حج تمتع، عمره و عتبات عالیات	۳۹,۳۷۷	۴۵,۰۰۰	۱۴/۳
۱۷۰۱۰۲۵	برنامه شناسایی، جذب، آموزش و اعزام مبلغان دینی	۶۲۲,۳۳۳	۶۶۷,۴۰۰	۷/۲
۱۷۰۱۰۲۶	برنامه فعالیت‌های فرهنگی در مساجد	۲۸۰,۸۷۰	۱۶۳,۴۹۷	-۴۱/۸
۱۷۰۱۰۲۷	برنامه گردآوری، حفظ، مرمت و نگهداری اسناد، مدارک و کتب خطی و چاپی	۶۴,۲۴۸	۶۸,۰۰۰	۵/۸
۱۷۰۱۰۲۸	برنامه گسترش و تعمیق اندیشه تقریب مذاهب اسلامی	۲۶۵,۰۰۰	۳۱۰,۰۰۰	۱۷/۰
۱۷۰۱۰۲۹	برنامه گسترش فعالیت‌های فرهنگی در مساجد	۵۷۰,۰۰۰	۶۴۹,۸۵۴	۱۴/۰
۱۷۰۱۰۳۰	برنامه مشارکت‌های مردمی در برگزاری مراسم رسمی و عمومی	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۳,۲۰۰	۳/۲
۱۷۰۱۰۳۱	برنامه هدایت اطلاع رسانی و تبلیغات دینی	۲۳۶,۸۶۴	۸۶۷,۶۴۷	۲۶۶/۳
۱۷۰۱۰۳۲	برنامه هدایت و پشتیبانی از چاپ و نشر معارف اسلامی	۱۵۴,۶۴۷	۸۸,۵۱۵	-۴۲/۸
۱۷۰۱۰۳۳	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۲,۶۰۱,۸۵۳	۷۷۸,۱۱۹	-۷۰/۱
۱۷۰۳۰۰۰	فصل فرهنگ و هنر (سایر)^۱	۱۵,۴۰۱,۸۰۰	۱۴,۱۴۲,۴۰۹	-۸/۲
۱۷۰۳۰۰۱	برنامه آموزش و ترویج خدمات فرهنگی، کتابداری و اسنادی	۱۶۰,۳۸۰	-	-
۱۷۰۳۰۰۴	برنامه افزایش ظرفیت صنعت چاپ کشور	۳۰,۱۱۲	۵۰,۰۰۰	۶۶/۰
۱۷۰۳۰۰۵	برنامه توسعه روابط و همکاری‌های فرهنگی بین المللی جمهوری اسلامی ایران (برنامه توسعه مناسبات فرهنگی بین‌المللی در لایحه ۱۳۹۶)	۹۰۴,۸۴۲	۹۲۷,۵۲۹	۲/۵
۱۷۰۳۰۰۶	برنامه توسعه زیرساخت‌ها، ظرفیت‌ها و فعالیت‌های فرهنگی بومی همسو در خارج از کشور	۷۰,۹۹۸	۱۳۷,۲۷۷	۹۳/۴
۱۷۰۳۰۰۷	برنامه توسعه نشر و ترویج کتابخوانی	۲۳۶,۶۰۷	۳۰۰,۳۳۵	۲۶/۹
۱۷۰۳۰۰۸	برنامه توسعه و ترویج کتابخوانی	۳۲,۴۴۳	۳۲,۴۴۳	۰/۰
۱۷۰۳۰۱۰	برنامه جمع‌آوری، پالایش و نگهداری اسناد و مدارک	۵۳,۹۰۰	-	-

۱. صرفاً اعتبارات حوزه دین و تبلیغ و فرهنگ عمومی از فصل فرهنگ و هنر لحاظ شده است.

شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه	جمع کل برنامه قانون ۱۳۹۵	جمع کل برنامه لایحه ۱۳۹۶	درصد تغییر
۱۷۰۳۰۱۱۰۰۰	برنامه شناسایی، گردآوری، ساماندهی، حفاظت و اشاعه اسناد ملی	-	۴۳۷،۶۳۰	-
۱۷۰۳۰۱۲۰۰۰	برنامه شناسایی، گردآوری، ساماندهی، حفاظت و اشاعه آثار مکتوب خطی و غیرخطی ملی	-	۶۱۶،۱۳۰	-
۱۷۰۳۰۱۱	برنامه جمع‌آوری، ساماندهی، حفظ و صیانت از اسناد ملی و تاریخی	۲۰۶،۳۹۵	-	-
۱۷۰۳۰۱۲	برنامه جمع‌آوری، ساماندهی، حفظ، صیانت و اشاعه اطلاعات آثار مکتوب و غیرمکتوب	۳۰۹،۹۰۰	-	-
۱۷۰۳۰۱۰۰۰۰	برنامه حمایت از فعالیت‌های مرتبط با تجلیل از مقام امام خمینی (ره)	-	۱۶۵،۰۰۰	-
۱۷۰۳۰۱۳	برنامه حفظ و نشر آثار فرهنگی و هنری دفاع مقدس	۵۱۲،۸۲۹	۶۲۰،۱۲۱	۲۰/۹
۱۷۰۳۰۱۵	برنامه حمایت از نشر و ترویج کتابخوانی	۱،۰۷۰،۰۰۰	۱،۰۹۰،۰۰۰	۱/۹
۱۷۰۳۰۱۸	برنامه حمایت از توسعه و الگوسازی مد و لباس اسلامی - ایرانی	۵۷،۶۰۵	۶۴،۰۰۰	۱۱/۱
۱۷۰۳۰۲۲	برنامه حمایت از فعالیت‌های فرهنگی، هنری، دینی استان‌ها	۶،۸۰۵،۶۰۴	۴،۳۳۰،۵۶۷	-۳۶/۴
۱۷۰۳۰۲۳	برنامه حمایت و بزرگداشت شخصیت‌های فرهنگی و دینی	۱۱۸،۹۹۲	۴۶،۰۰۰	-۶۱/۳
۱۷۰۳۰۳۲	برنامه ساماندهی و حمایت از اعزام کاروان‌های راهیان نور	۱۷۷،۰۸۲	۶۵،۰۵۴	-۶۳/۳
۱۷۰۳۰۳۴	برنامه گسترش و بهسازی کتابخانه‌های عمومی	۱،۴۲۳،۹۹۴	۱،۹۵۸،۳۱۰	۳۷/۵
۱۷۰۳۰۳۵	برنامه معرفی فرهنگ و تمدن ایرانی اسلامی و دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران در خارج از کشور	۱۲۰،۰۰۰	۲۰۹،۸۲۴	۷۴/۹
۱۷۰۳۰۳۷	برنامه ارتقای فرهنگ عمومی	۱۳۴،۹۷۷	۱۱۳،۰۰۰	-۱۶/۳
۱۷۰۳۰۳۸	برنامه نشر و ترویج آثار مرتبط با اندیشه‌های امام خمینی (ره)	۴۴،۸۵۲	۲۰۰،۰۰۰	۳۴۵،۹
۱۷۰۳۰۳۹	برنامه هدایت و حمایت از فعالیت‌های فرهنگی مرتبط با اندیشه‌های امام خمینی (ره)	۲۱۵،۱۴۸	-	-
۱۷۰۳۰۴۱	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۲،۷۱۵،۱۴۰	۲،۶۲۰،۵۵۷	-۳،۵
۱۷۰۳۰۴۲	برنامه سیاست‌گذاری و ساماندهی یادمان‌ها، امور فرهنگی و روایتگری راهیان نور	-	۱۲۶،۸۵۲	-
۱۷۰۳۰۴۳	برنامه ارائه خدمات فرهنگی به کاروان‌های راهیان نور	-	۳۱،۷۸۰	-

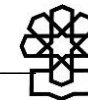
بررسی اعتبارات ردیف‌های متفرقه در حوزه دین و تبلیغ^۱

در این بخش اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه دین و تبلیغ مندرج در ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ مقایسه شده است. جدول ۵ که در انتهای همین بخش آمده، به این موضوع اختصاص دارد. دولت هرساله در ردیف‌های متفرقه اعتباراتی را به حوزه دین و تبلیغ اختصاص می‌دهد. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ از مجموع اعتبارات ردیف‌های متفرقه که معادل ۵۸۳,۳۹۹,۴۰۶ میلیون ریال است، ۹,۱۹۴,۱۳۵ میلیون ریال به حوزه دین و تبلیغ اختصاص داده شده که این رقم در حدود ۱/۶ درصد از کل اعتبارات مزبور است. البته این میزان اعتبار نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کاهشی در حدود ۲۹ درصد نیز داشته است. علت عمده این کاهش، کم شدن اعتبارات اکثر ردیف‌های متفرقه مربوطه نسبت به سال گذشته است.

در مورد اعتبارات لحاظ شده در ردیف‌های متفرقه به‌طور کامل نمی‌توان در مورد نحوه هزینه‌کرد آنها و اینکه به چه دستگاهی تعلق می‌گیرند به وضوح سخن گفت مگر مواردی که مشخصاً دستگاه مربوطه ذکر شده باشد. از این منظر برای ردیف‌هایی چون جزء ۱۸ ردیف ۵۲۰۰۰۰ نمی‌توان دقیقاً سهم حق انشعاب مساجد، دارالقرآن‌ها و حسینیه‌ها را مشخص نمود و لذا پس از وصول درآمد و توزیع آن مشخص خواهد شد.

همچنین نکته حائز اهمیت آنکه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ هیچ کدام از ردیف‌های متفرقه مربوط به حوزه دین و تبلیغ افزایش اعتبار نداشته و در بهترین حالت بدون تغییر باقی مانده‌اند، کما اینکه برخی ردیف‌ها چون جزء ۱۰۸ ردیف ۵۳۰۰۰۰ موضوع درآمد حاصل از اخذ عوارض و مالیات از واردات کالا و محصولات فرهنگی و صنایع دستی در حدود ۸۴ درصد، جزء ۸ ردیف ۵۳۰۰۰۰ استرداد مالیات نهادهای و بنیادهای انقلاب اسلامی در حدود ۶۲ درصد، جزء ۶۷ ردیف ۵۵۰۰۰۰ احداث، تکمیل و کمک به مساجد و بقاع متبرکه کشور در حدود ۵۸ درصد، جزء ۶۴ ردیف ۵۵۰۰۰۰ کمک به آستان‌های تحت نظر مقام معظم رهبری در حدود ۵۴ درصد و جزء ۱۴ ردیف ۵۵۰۰۰۰ اعتبارات موضوع اجرای منشور توسعه فرهنگ قرآنی از طریق صندوق توسعه فرهنگ قرآنی معادل ۵۰ درصد کاهش اعتبار داشته‌اند. ردیف‌هایی چون جزء ۱۲۴ ردیف ۵۳۰۰۰۰ اجرای وظایف صیانتی اجتماعی و فرهنگی در خصوص ارتباطات و فناوری اطلاعات، جزء ۲۰ ردیف ۵۵۰۰۰۰ کمک به ستاد بازسازی عتبات عالیات و جزء ۱۰۶ ردیف ۵۵۰۰۰۰ ستاد اقامه نماز، اعتبار آنها بدون افزایش و یا کاهش عیناً طبق قانون بودجه سال ۱۳۹۵ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نیز پیش‌بینی شده‌اند.

۱. برخی اعتبارات ردیف‌های متفرقه مانند مقابله با آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی که در آنها اسمی از فرهنگ آمده، اما ماهیتاً شامل موضوعات دیگر چون مسائل اجتماعی، روابط کار، آموزشی و غیره هستند در حوزه دین و تبلیغ و فرهنگ عمومی تعریف نمی‌شوند.

جدول ۵. مقایسه اعتبارات بخش فرهنگ در حوزه دین و تبلیغ در ردیف‌های متفرقه

شماره طبقه بندی*	عنوان	قانون سال ۱۳۹۵	لایحه سال ۱۳۹۶	درصد تغییر
۵۲۰۰۰۰-۱۸	اعتبارات موضوع هزینه‌های صدور پروانه‌های ساختمانی، عوارض شهرداری، هزینه‌های انشعاب آب و فاضلاب و برق و گاز برای یکبار (هزینه‌ای)	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۰/۰
۵۳۰۰۰۰-۷	انتشار کتب و نشریات و برگزاری همایش‌ها موضوع ماده (۵۴) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت** (هزینه‌ای)	۳۶,۳۸۶	۳۰,۰۰۰	-۱۷/۶
۵۳۰۰۰۰-۸	استرداد مالیات نهادها و بنیادهای انقلاب اسلامی (هزینه‌ای)	۹۷۸,۹۰۰	۳۷۰,۰۰۰	-۶۲/۲
۵۳۰۰۰۰-۱۰۸	موضوع درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات کالاها و محصولات فرهنگی و صنایع دستی ۸۵٪ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ۱۵٪ سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری (هزینه‌ای)	۹۵۴,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	-۸۴/۳
۵۳۰۰۰۰-۱۲۴	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، اجرای وظایف صیانتی اجتماعی و فرهنگی در خصوص ارتباطات و فناوری اطلاعات (تملك د.س)	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰/۰
۵۴۰۰۰۰-۳	کمک به اشخاص حقوقی غیرولتی موضوع جدول ۱۷** (هزینه‌ای) و (تملك د.س)***	۱,۶۵۸,۵۰۰	۱,۶۵۵,۱۳۵	-۰/۲
۵۵۰۰۰۰-۱۴	اعتبارات موضوع اجرای منشور توسعه فرهنگ قرآنی از طریق صندوق توسعه فرهنگ قرآنی (هزینه‌ای)	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	-۵۰/۰
۵۵۰۰۰۰-۲۰	کمک به ستاد بازسازی عتبات عالیات (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای)	۳,۳۰۰,۰۰۰	۳,۳۰۰,۰۰۰	۰/۰
۵۵۰۰۰۰-۲۸	تأمین سرمایه دولت و کمک به صندوق سرمایه‌گذاری طرح حرم‌های مطهر (هزینه‌ای)	۸۰,۰۰۰	۶۴,۰۰۰	-۲۰/۰
۵۵۰۰۰۰-۶۴	کمک به آستان‌های مقدس تحت نظر مقام معظم رهبری (هزینه‌ای) و (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای)	۱,۴۰۰,۰۰۰	۶۴۰,۰۰۰	-۵۴/۳
۵۵۰۰۰۰-۶۷	سازمان اوقاف و امور خیریه - احداث، تکمیل و کمک به مساجد و بقاع متبرکه کشور (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای)	۱,۲۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	-۵۸/۳
۵۵۰۰۰۰-۶۸	بیمه هنرمندان (فعالان قرآنی، مداحان و سایر هنرمندان) (هزینه‌ای)	۱۰۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	-۰/۲۰
۵۵۰۰۰۰-۹۹	احداث پیاده‌راه ولایت (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای)	۱۰۰,۰۰۰	-	-
۵۵۰۰۰۰-۱۰۱	اعتبارات موضوع رویداد مشهد - پایتخت فرهنگ اسلامی در ۲۰۱۷ (هزینه‌ای)	-	۱۰۰,۰۰۰	-
۵۵۰۰۰۰-۱۰۶	ستاد اقامه نماز (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای)	۵۵,۰۰۰	۵۵,۰۰۰	۰/۰
۵۵۰۰۰۰-۱۲۳	توسعه زیرساخت‌های امور مربوط به زائران عتبات عالیات (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای)	-	۲۰۰,۰۰۰	-
	مجموع	۱۲,۹۱۲,۷۸۶	۹,۱۹۴,۱۳۵	-۲۸/۸

* در این گزارش کلیه شماره طبقه‌بندی‌ها در جداول براساس قانون بودجه سال ۱۳۹۵ درج شده است.

** ماده (۵۴) - به دستگاه‌های اجرایی اجازه داده می‌شود درآمدهای ناشی از فروش نشریات، کتب، نرم‌افزار، اخذ حق عضویت و حق ثبت نام همایش‌ها و کنفرانس‌ها را وصول نمایند و وجوه حاصله را به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل واریز نمایند.

معادل وجوه واریزی از محل اعتبارات ردیفی که به همین منظور در بودجه‌های سنواتی منظور خواهد شد در اختیار دستگاه‌های ذیربط قرار می‌گیرد تا به منظور انتشار کتب و نشریات و برگزاری کنفرانس‌ها و همایش‌ها هزینه نمایند.

*** اعتبارات جدول ۱۷ مربوط به اشخاص کمک‌بگیر حقوقی در گزارش دیگری مورد بررسی قرار گرفته است.

در ذیل فصل دین و مذهب سازمان‌ها، نهادها و دستگاه‌های مختلفی هستند که در بخش‌های مختلف فعالیت کرده و از حیث عملکرد و تأثیرگذاری قابل توجه هستند. یکی از این نهادها، سازمان تبلیغات اسلامی است که بخش‌های مختلف و متنوعی دارد؛ از جمله مؤسسه پژوهشی و فرهنگی انقلاب اسلامی، بنیاد دائرةالمعارف اسلامی، شورای سیاستگذاری ائمه جمعه، مرکز رسیدگی به امور مساجد، ستاد اقامه نماز، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، مؤسسه دایرةالمعارف فقه اسلامی، حوزه هنری و مرکز الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت. بودجه‌ای که دولت برای مجموع این سازمان پیش‌بینی کرده ۳,۷۷۵,۵۲۷ میلیون ریال است که نسبت به سال گذشته رشدی ۴۹۰ میلیارد ریالی (حدود ۱۵ درصد) داشته است.

یکی دیگر از این نهادها، سازمان اوقاف و امور خیریه است که اعتبارات آن با نگاهی بر قانون بودجه ۱۳۹۵ رشد ۱۳ درصدی داشته است. اعتبار سازمان اوقاف و امور خیریه که علاوه بر خود سازمان، مربوط به دانشگاه علوم و معارف اسلامی و حمایت از مدارس علوم دینی اهل سنت نیز می‌شود، برای سال ۱۳۹۶ معادل ۱,۳۸۸ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است.

برای سازمان حج و زیارت در سال جاری معادل ۳۹,۵۰۴ میلیون ریال اعتبار لحاظ شده است که بودجه این سازمان در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ با حدود ۱۴ درصد رشد نسبت به سال گذشته معادل ۴۵ میلیارد ریال اعتبار خواهد بود.

سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی از دیگر نهادهای فعال در این حوزه است که عمده فعالیت‌های رایزنان فرهنگی کشور در خارج از کشور ذیل این سازمان انجام می‌گیرد و همچنین اعتبارات مجمع جهانی اهل بیت، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، دانشگاه مذاهب اسلامی، دانشگاه اهل بیت و بنیاد سعدی ذیل این سازمان درج شده است؛ اعتبارات این سازمان برای سال ۱۳۹۶ معادل ۲,۸۵۱,۷۴۳ میلیون ریال تعیین شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ در حدود ۲۱ درصد رشد داشته است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) که در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ معادل ۲۸۰ هزار میلیون ریال برای آن اعتبار لحاظ شده بود، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ با کاهش در حدود ۱۸ درصد مواجه می‌باشد.

در حوزه برنامه‌های فصل دین و مذهب لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ برخی برنامه‌ها با افزایش چشمگیر اعتبارات خود مواجه هستند. برنامه راهبری، نظارت و اداره امور بقاع و امکان مذهبی با بیش از ۴۳۰ درصد، برنامه برگزاری مسابقات قرآنی و دینی با بیش از ۳۸۰ درصد و برنامه راهبری، نظارت و اداره موقوفات کشور در حدود ۲۸۰ درصد شاهد رشد اعتبارات خود بوده‌اند. این در حالی است که مجموع برنامه‌های فصل مزبور در حدود ۱۲ درصد رشد داشته است. از سویی دیگر برنامه‌هایی نیز بوده که اعتبار آنها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به قانون سال ۱۳۹۵

کاهش محسوسی داشته‌اند. برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات حدود ۷۰ درصد، برنامه هدایت و پشتیبانی از چاپ و نشر معارف اسلامی در حدود ۴۳ درصد، برنامه فعالیت‌های فرهنگی در مساجد حدود ۴۲ درصد و برنامه تأمین خدمات فرهنگی و تبلیغی مبلغان در حدود ۴۲ درصد با کاهش اعتبارات خود مواجه می‌باشند.

در خصوص اعتبارات ردیف‌های متفرقه مندرج در جدول ۹ می‌توان گفت، مهمترین موردی که طی سال‌های گذشته در این جدول لحاظ می‌شد، اعتبارات موضوع اجرای منشور توسعه فرهنگ قرآنی است که پس از اینکه «تخصیص نیم درصد از اعتبارات اجرایی» به مبلغ ۲,۰۰۰ میلیارد ریال تبدیل شد، این عدد طی سال‌های اخیر در لایحه بدون افزایش تکرار می‌گردید. البته این انتقاد مطرح است که با توجه به رشد اعتبارات در سایر حوزه‌ها و نیز تورمی که هر ساله افزایش می‌یابد، لازم است این عدد نیز به مرور افزایش یابد؛ اما اعتبار این بخش برای سال ۱۳۹۶ نه تنها افزایش نیافته، بلکه با کاهش قابل توجهی نیز روبرو بوده است. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ مبلغ ۱,۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار برای این منظور پیش‌بینی شده که با کاهش ۵۰ درصدی نسبت به قانون بودجه سال جاری و سال‌های گذشته مواجه بوده است. البته نکته مثبتی که در رابطه با این اعتبار باید مورد توجه قرار گیرد، افزوده شدن عنوان صندوق توسعه فرهنگ قرآنی است؛ بر این اساس اعتبارات این حوزه پس از واریز به صندوق یاد شده و براساس ضوابط تعیین شده هزینه خواهد شد.

اعتبار مربوط به ردیف کمک به بازسازی عتبات عالیات از دیگر موضوعاتی است که در اعتبارات متفرقه جدول ۹ ذکر شده؛ این اعتبار نسبت به سال ۱۳۹۵ بدون تغییر باقی مانده است. ردیف مربوط به این بخش ۳,۳۰۰ میلیارد ریال خواهد بود. البته شایان ذکر است به علت مشکلاتی که در تردد زائران عتبات عالیات هر ساله در مرزهای خروجی خصوصاً استان ایلام شاهد بودیم، دولت اعتباری در حدود دویست میلیارد ریال نیز در ردیف دیگری به این امر اختصاص داده است.

احداث، تکمیل و کمک به مساجد و بقاع متبرکه کشور نیز از جمله اعتباراتی است که با کاهشی در حدود ۶۰ درصد روبرو بوده است. در حالی که اعتبار این ردیف برای سال آینده ۵۰۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شده که این رقم برای سال جاری، ۱,۲۰۰ میلیارد ریال می‌باشد.

بیمه هنرمندان که تحت عنوان بیمه فعالان قرآنی، مداحان و سایر هنرمندان مطرح شده و برای بودجه ۱۳۹۵ توانست ردیف مشخصی برای خود اختصاص دهد امسال با کاهش روبرو بوده است. در حالی که جمعیت فعالان حوزه قرآنی رو به رشد است و تبلیغات گسترده‌ای برای ورود افراد به این حوزه صورت می‌گیرد، اعتبار مربوط به ردیف بیمه فعالان این حوزه با کاهش مواجه شده است.

از نکات قابل توجه جدول ۹ اشاره به رویداد پایتخت فرهنگ اسلامی در سال ۲۰۱۷ است. این رویداد مربوط به شهر مشهد مقدس می‌شود؛ دولت برای این رویداد ۱۰۰ میلیارد ریال را پیش‌بینی کرده است. البته در دستگاه‌های دیگر چون وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز برای این موضوع اعتباراتی در نظر گرفته شده است.

همچنین کمک به ستاد اقامه نماز از دیگر ردیف‌هایی است که در جدول ۹ به صورت جداگانه لحاظ شده است؛ هرچند این ستاد در اعتبارات دستگاه‌های ذیل سازمان تبلیغات اسلامی مورد توجه قرار گرفته، اما برای آن در جدول ۹ نیز ردیف جداگانه‌ای از نوع تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با اعتباری معادل ۵۵ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است.

با توجه به اعداد و ارقام ذکر شده که بخش قابل توجهی از فصل دین و مذهب را در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ شکل می‌دهد، به نظر می‌رسد برخی فعالیت‌های این حوزه نظیر فعالیت‌های قرآنی در سال آینده با چالشی جدی روبرو خواهد بود.

پیشنهادها

حوزه دین و مذهب برای سیاست فرهنگی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. وجود دستگاه‌های متعدد با تکالیف و شرح وظایف گوناگون و نیز حجم زیادی از اسناد و متون سیاستی، قانونی و حقوقی مؤید این ادعاست. بنابراین انتظار می‌رود در قوانین بودجه سالیانه به این حوزه نگاه ویژه‌ای از سوی دولت صورت پذیرد؛ چه از منظر افزایش اعتبارات در جهت عملیاتی‌تر شدن برنامه‌ها و فعالیت‌های آن و چه از منظر برقراری نظم و توزیع عادلانه اعتبارات برنامه‌ای و دستگاهی. بنابراین جهت تقویت هرچه بیشتر این حوزه خصوصاً در راستای اجرایی شدن تکالیف قانونی برنامه‌های توسعه و احکام دائمی بودجه‌های سنواتی ملاحظات و پیشنهادهای پیرامون لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ ارائه می‌شود:

۱. در نظر گرفتن تبصره‌های قوانین بودجه سنواتی که در قوانین موجود مغفول مانده‌اند

یکی از مهمترین نکات مطرح بخش فرهنگ در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ و نیز لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نبود بند و یا تبصره خاصی در ماده واحده است که به یکی از موضوعات حوزه دین، تبلیغات و فرهنگ عمومی اختصاص داده شده باشد. دلیل عمده این فقدان لحاظ شدن برخی بندهای قوانین بودجه سنواتی پیشین در قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت می‌باشد. البته برخی بندها نیز در قالب طرح‌های الحاقی و یا اصلاحی به قوانین پیشین پیشنهاد شده‌اند که مقتضی است تا قبل از تبدیل شدن به قانون دائمی، تکلیف آنها در بودجه سنواتی مشخص شود.

۲. بازنگری در ردیف‌های متفرقه

ردیف‌های متفرقه با کاهشی در حدود ۲۹ درصد مواجه بوده که از منظر ایجاد شفافیت و نظارت بیشتر به عنوان نکته مثبت در لایحه تلقی می‌گردد. بحث دیگر در این خصوص پیرامون تجمیع اعتبارات پراکنده

ردیف‌های متفرقه ذیل دستگاه‌های مربوطه می‌باشد. برخی دستگاه‌ها در ردیف‌های متفرقه دارای اعتباراتی می‌باشند که مقتضی است به ذیل همان دستگاه انتقال یابد.

برای مثال بعضی دستگاه‌ها در ردیف‌های بودجه‌ای اصلی خود دارای اعتبارات صرفاً هزینه‌ای می‌باشند. لکن اعتبار لحاظ شده برای آنها در ردیف‌های متفرقه کاملاً از نوع تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بوده که هر سال نیز تکرار می‌شود. به نظر می‌رسد به منظور پایش و نظارت بهتر بر نوع هزینه‌کرد و نیز تحقق هر چه بیشتر اعتبارات آنها، در بخش مربوط به همان دستگاه قرار گیرند.

منابع و مأخذ

۱. سلیمانی قره‌گل، هادی و آرسیه، ارحامی. بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور؛ اعتبارات فعالیت‌های قرآنی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران، ۱۳۹۱.
۲. سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه، پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) - مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۹۴.
۳. قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت
۴. قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)
۵. قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور، تهران، ۱۳۸۹.
۶. قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، مرکز اسناد، مدارک و انتشارات، تهران.
۷. قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۹۴ کل کشور (۱۳۸۸-۱۳۹۴)، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، مرکز اسناد، مدارک و انتشارات، تهران.
۸. خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، نگاهی به بخش دین و مذهب لایحه بودجه، گروه سیاسی، کد خبر: ۳۵۵۲۳۹۵، ۲۰ آذر ۱۳۹۵، تهران.
۹. کشفی، سیدعلی و نرگس، صادقی پور. بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور؛ اعتبارات حوزه مساجد و نمازخانه‌ها، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران، ۱۳۹۱.
۱۰. کلهر، سینا، لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور؛ بودجه بخش فرهنگی، نهادهای دینی-تبلیغی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران، ۱۳۸۸.
۱۱. کلهر، سینا و آرسیه، ارحامی. بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور؛ بخش فرهنگ، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران، ۱۳۹۱.
۱۲. کلهر، سینا و آرسیه، ارحامی. بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور؛ بخش فرهنگ، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران، ۱۳۹۲.
۱۳. کلهر، سینا و نرگس، صادقی پور. درباره لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور؛ بودجه بخش فرهنگ، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران، ۱۳۸۹.
۱۴. لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز اسناد، مدارک و انتشارات، تهران، ۱۳۹۵.

شماره مسلسل: ۱۵۲۸۶

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره چاپ: ۳۶۳

دوره دهم - سال اول

شماره ثبت: ۲۲۰

تاریخ چاپ: ۱۳۹۵/۹/۲۰

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور ۵۷ نهاد‌های دینی - تبلیغی

نام دفتر: مطالعات فرهنگی (گروه فرهنگ عمومی، ارشاد و تبلیغات اسلامی)

تهیه و تدوین: رضا مستمع

همکار: احمد فاضل‌زاده

ناظر علمی: سینا کلهر

متقاضی: کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۹/۲۴